

testes que lo preuera staue molt torbat es miraua les mans e los dits e los corporals he vehe que lo dit preuera ab lo dit appallat index toca la part dreita de la ostia e miras lo dit et pesal per lo calze.

Sed alia etc.

Ffruit sibi lectum etc.»

FRANCESCH CARRERAS Y CANDI

ESTUDIS BIOGRÀFICS

d'alguns benemèrits patricis qui ilustren aquesta Acadèmia

(Continuació)

Fra Jaume Caresmar y Alemany, del Ordre Premostratense, mestre en Sagrada Teologia, revisor d'Historia (23 de març de 1750).

Nasqué a Igualada, lo dia 10 d'octubre de 1717, essent fill de Ramon Caresmar, sabater de feyna fina, y de Rosa Alemany, menestrals acomodats, qui vivien en una caseta, de sa propietat, en lo carrer avuy anomenat del Born, que llavors se conexia per carrer de la Pilota.

Apreses les primeres lletres a Igualada, en Caresmar anà a Barcelona, hont estudià Filosofia y Teologia en lo col·legi dels PP. Jesuïtes, anomenat de Cordelles, obtenint més tart lo grau de doctor en la darrera facultat.

Entrà al cap d'alguns anys en lo monestir de Bellpuig y de les Avellanes, del Ordre premostratense.

L'arranjament del important arxiu de la vella col·legiata d'Ager lo dugué a cap mentre que n'era abat per segona vegada, ab lo concurs del cèlebre monjo pare Joseph Martí, natural de Barcelona.

Lo doctor Caresmar esmerçà disset anys en l'arranjament del arxiu de nostra Catedral, qui consta, en sa major part, de manuscrits. Aquest docte antiquari formà un copiós índex o inventari dels còdexs y de tots los tractats que conté. En aytal catàlech se troben copies de varis sínodes barcelonins y tarragonins; un còdex in folio de tres centes fulles, qui conté les homilies de Sant Jeroni Magne sobre los evangelis, son sermó de *Mortalitate*, lo

sínode romà que's celebrà en 595 y altres coses del meteix sant. Contenía, igualment, aquest arxiu, y fou classificat per en Caresmar, segons en Jaume Fustagueras y Fuster, altres còdexs i llibres; los quatre evangelis, en vitela, del segle XIII; comentaris de lleys y teologia; sermons, consuetas de l'esglesia, un missal manuscrit del segle XIV, lo còdex 84, anomenat del *Ventre*, o de les racions, que donaven mensualment los prèpòsits als canonges y beneficiats de l'esglesia; obres lemosines; les bules y manuscrits d'en Tarafa; tot ab l'arranjament y distribució suficient per a servir al públich.

Entrà lo doctor Caresmar en nostra Academia lo 23 de març de 1750.

Hi presentà nou treballs:

1. Dissertació tramesa per ell essent fòra de Barcelona, qui tracta dels pectorals dels abats y diputats pontificals (7 de juny de 1758).

2. Lectura d'una dissertació per a precisar en quin temps fou martirizat Sant Sever (6 de maig de 1761).

3. Sobre la fundació del monestir de Sant Martí del Canigó (5 de maig de 1761).

4. Estudi titolat *Razón de la obra que le encargó la Real Cámara sobre lo contenido en los instrumentos antiguos de la Iglesia Colegial de Ager* (6 de juny de 1770).

5. Discurs, en llatí, sobre lo concili Iliberità (3 de novembre de 1771).

6. Dissertació sobre la ciutat de Manresa (5 de febrer de 1772).

7. Sobre lo patronat de Sant Jordi en la corona d'Aragó y particularment a Catalunya (9 de febrer de 1774).

8. Treball evidenciant l'utilitat y autoritat que tenen les escriptures y documents dels arxius y dels cartularis de les catedrals y monestirs (8 de maig de 1775).

9. Estudi sobre lo privilegi dels homens de paratge (4 de juny de 1776).

Escrigué varis altres treballs que consten en sa Bibliografia complerta.

Se'l considerà com a home de vera competencia en materia d'història, y se'l nomenà, lo 7 de maig de 1766, per a revisar los treballs d'aquesta mena.

L'hipertensió arterial li aparegué bé prou intensa, a les primeries de l'any 1791. Malgrat l'atenció prestada per los facultatius, morí lo 10 de setembre del meteix any, d'apoplexia, en sa casa del carrer de Basea, a Barcelona. Tenia aprop de setanta cinch anys.

Biografía del doctor Caresmar, per Gabriel Castellà y Raig. — *El Consultor*. — Actes y notes de l'Academia. — Sa bibliografia, per A. Elias de Molins.

Fra Antoni de Ravizza y de Montaner, del Ordre de Sant Benet, mestre en Sagrada Teologia, abad de Breda (6 d'abril de 1752).

Nasqué a Barcelona lo 2 de març de 1712. Era fill de Pius Ravizza, marquès de Ravizza, en lo regne de Nàpols, y de Teresa de Montaner, de la catalana familia de Montaner, d'antiga noblesa nostrada.

L'endemà d'ésser nat fou batejat a Sant Justs y Pastor, per Francesch de Montaner y de Ramón, paborde del Imperial Monestir de Sant Cugat del Vallès, posantli los noms d'Antoni, Joseph (en honor del emperador) Lluís, Celedoni, Ignasi, Carles (lo nom del arxiduch) y altres tres més. Foren padrins Lluís Folch de Cardona, de la Cerda y Aragó, olim Fernández de Córdoba y Figucroa, de l'Ordre de Sant Jaume de la Espasa, y Isabel Pacheco, Sellers y Giron, comtessa d'Oropesa. Son pare, Pius de Ravizza, era del Consell de S. M. Carles d'Austria, qui regnava a Aragó ab lo nom de Carles III, y oficial major de sa Controleria.

Entrà jovenet al convent de Sant Cugat del Vallès, hont professà, passant tots los estudis fins arribar a doctor en Sagrada Teologia.

Ingressà a l'Academia lo 6 d'abril de 1752. Essent a Italia, comunicà desde Roma que'l rey l'havia nomenat abat de San Salvador de Breda.

Escrigué molt y bo. Dexà varis estudis embastats, al sorprendrel la mort. A nostra Academia l'honrà ab los següents treballs:

Al posh d'entrar, nos ofrenà un preciós treball intitolat *Dignoscenda Conciliorum legitimitate*, hont lloha, doctament, l'examen judiciós de les parts que constitueixen la crítica dels instruments y manuscrits.

Després, donà notícia de lo que en Mabillon manifesta sobre quins foren, en los segles VII y VIII, los monestirs qui existien a Espanya, y especialment a Catalunya (11 de juny de 1755).

No dexà d'anar estudiànt sobre los monestirs de Catalunya, fins que presentà un treball, molt detallat, dels que posseheix l'Ordre benedictí en nostra terra, desde'ls segles VII y VIII (4 de febrer de 1761).

Cridà fortament l'atenció un treball que presentà a l'Academia sobre la manera de discernir la llegitimitat dels documents (1.er de juliol de 1767).

Finalment, va entregar a nostra Corporació un interessantíssim estudi aclarint la significació y sentit de les inicials de les butlles y lletres pontificies.

Mori lo 7 de novembre de 1776, en son convent de Breda. Tenia sexanta quatre anys.

Arxiu de la parroquia de Sants Just y Pastor. — Mon *Charles d'Austria*. — Informe del abat Salla. — Notes de l'Academia. — Francesch Montsalvatge y Fossas, *Noticies històriques de la diòcesis gironina*.

L'escut que usaven los germans del nostre sabi y virtuós company era aquarterat:

1.er y 4.^t — Ravizza : En camp de roja color, una torra d'argent, sostinguda per dos àligues d'or, surmuntades per tres creus d'argent.

2.ª y 3.er — Montaner : Partit en aspi, 1.er, en camp d'atzur, dues montanyes d'or, flor de llisades; 2.ª, en camp d'or, cinch barres de roja color.

Doctor Domingo Feliu de Mora y d'Areny, segon marquès de Llió, director (6 de setembre de 1752).

Nasqué a Barcelona lo 10 d'abril de 1731, essent sos pares Joseph Maria de Mora y Catà, primer marquès de Llió, y Violant d'Areny y de Buigues, Vilanova de Perpes y de Salellas.

Rebé una esmeradíssima educació en lo convent de Santa Caterina màrtir, estudiant després a Cervera.

Lo dia 6 de setembre de 1752 entrà en nostra Academia.

En son discurs d'entrada parla dels mèrits de son pare, que creu li obren les portes de nostra Corporació, no tenint-ne ell de propis. Prega que considerin sa antiga adhesió a l'Academia, comprovada en lo molt que treballà personalment a Madrid per a que'l rey la declarés reyal y aprovés sos estatuts, sempre complint les ordres del director.

Elogia los treballs realitzats per l'Academia, y diu que, corporativament, cap ha estat tan important y tan ponderat, com lo que's va trametre l'any 1733 a Salamanca, ab motiu de la dedicació de sa nova catedral. Que fou la resonancia de lo actuat literariament per l'Academia en aquella ocasió, que fins se'n parlà en los centres literaris d'Europa.

Parla del mèrit dels acadèmichs, en general.

Escrigué per a l'Academia varies dècimes catalanes de caràcter piados. Lo 7 de setembre de 1757 llegí un estudi històrich de la fundació del monestir de Cuxà.

Lo 10 de janer de 1776 fou nomenat secretari de l'Academia, per ésser mort lo doctor Ramon de Ponsich y de Camps.

Sobre aquella època presentà una obra cabdal, intitulada *Extracte dels manuscrits del monestir de Sant Geroni de la Murtra*.

Lo 2 d'octubre de 1791 morí l'abat de Sant Pau, fra Francesch d'Escofet y de Roger, director de l'Academia, qui ho era desde l'any 1785. S'elegí, per a reemplaçar-lo, al segon Marquès de Llió, nostre biografiat.

Treballà ab gran ardor per restaurar l'Academia; que començava a vèures en decadència per mancamment d'estímul y de recursos; prestà, durant un any, sa cooperació al Comte del Asalto, president de mèrit. En desembre de 1792, una mort sobtada vingué a sorprendre'l; tenia seixanta y un anys complerts.

Arxiu de Santa Maria de la Mar. — Notes y actes de nostra Academia.

Son escut se compon dels quatre quaters : Mora, Arenys, Vilanova de Perxes y Salelles de Riudeviltles.

Doctor Joseph Gaspar de Bastero y de Vilana, canonge degà de Barcelona (4 d'octubre de 1752).

Nasqué en la primera meytat de la divuytèna centuria.

L'any 1752, en que va ésser nomenat acadèmich, vivia ab son pare, en Francesch (capità del regiment de la Concepció en lo setge de Barcelona del 1713-14), en lo carrer més Alt de Sant Pere.

Aviat fou canonge degà, per a suplir a son oncle, molt

vell, anomenat Gaspar. Lo 10 de novembre de 1773, per defunció d'aquest, romangué efectiu.

Fou un dels acadèmichs més treballadors. Donà a l'Academia un estudi de l'unió dels diferents Comtats catalans ab lo de Barcelona. Té una dissertació, molt notable, sobre l'origen de la llengua catalana. Altra, porta per títol *Explicación e ilustración de las notas del manuscrito de don Antonio de Bastero*.

Morí a Barcelona lo 27 de febrer de 1786. Lo substituí en son càrrech capitular lo canonge Lluís de Llanza.

Llibre de la *Quinà*, de Sant Pere de les Puelles, any 1752. — Arxiu de la Catedral. — Actes y Arxiu de l'Academia.

Son escut era aquarterat:

1.^r y 4.^t — Bastero : En camp d'atzur, un lleó d'or coronat de lo meteix; tallat de roja color. Un palí contornejat en banda d'or, acompanyat de tres espases en barra, totes d'argent, guarnides d'or.

2.ª y 3.^r — Vilana : Una vila fortificada d'argent sobre camp vermell.

Doctor Joan d'Alós y de Fontaner, canonge subdiaconil de Barcelona (2 de janer de 1754).

Nasqué a Barcelona lo 30 de desembre de 1725, essent batejat l'endemà en la parroquia de Sant Miquel. Sos pares foren Joan d'Alós y de Rius y María Francisca de Fontaner.

Estudià en lo col·legi del senyor bisbe. Rebé ordres menors lo 5 de maig de 1743.

Sigué admès en la comunitat de Santa Maria de la Mar ab lo títol de primer de la Nativitat de Nostra Senyora.

Lo 14 de febrer de 1752 fou elet canonge subdiaconil. Al cap de dos anys, lo 2 de janer de 1754, entrà en nostra Academia.

Notabilíssim fôu a tot serho lo treball llegit lo 5 de desembre de 1764 sobre la fortalesa de la Mare dels Macabeus.

Després de llarga malaltia, aquest acadèmich, molt destre en ciencia paleogràfica, devallà al sepulcre lo 30 de desembre de 1772.

Elogi del Marquès de Llió.

Escut Alós : En camp d'argent, un ós negre passant, superat d'ala atzur.

Escut Fontaner : En camp d'or una font d'argent, presentada en terror al natural. De la font ne brolla aygua.

*Doctor Francisco Pérez Bayer, canonge de Barcelona
(6 de novembre de 1754)*

Nasqué a Valencia l'any 1711. Se graduà de Teologia a Guadix, y de Lleys a Salamanca.

Fou beneficiat de l'esglesia de Sant Nicolau de Valencia.

Per encàrrech de Ferran III ordenà los arxius de Toledo. Per premi se'l nomenà canonge de Barcelona.

Lo 6 de novembre de 1754 entrà en nostra Corporació.

Escrigué per l'Academia: *Deberes del Archivero, y ordenación a guardar en su archivo*. Ademés li dedicà lo seu *Libro de caracteres curiosos y su uso en España*.

Revisà, després, l'Arxiu del Escorial y formà son catàlech.

Morí a Valencia l'any 1794, formant part del Capítol d'aquella Catedral. Conseguí l'edat de vuytanta tres anys.

Va pertànyer en Pérez Bayer a varies corporacions literaries. Entre les extrangeres cal comptarhi l'Academia de Ciències de Göttingen y la d'Arts de San Petersburg. Era erudit historiayre, arqueòlech, orientalista, numismàtic, humanista y, sobre tot, filòlech. Segons en Menéndez Pelayo, sos treballs ocupen un lloch eminent dintre l'estudi de la numismàtica hebrea.

Destaquen, entre ses obres, la del *Alfabet y llenga dels fenicis y ses colonies* (1772); *De numis hebraeo Samaritanis* (Valencia, 1781-90); *Biblioteca vetus de Nicolas Antonio*, anotada y enriquida ab un pròlech (Madrid, 1788); *Legitimidad de las monedas hebreo-samaritanas*, y la contestació a la diatriba *Numis Hebraicis del Dr. Tyschen* (Valencia, 1793).

Noticies del doctor Bernardo Morales, San Martín de Valencia. — Comentari del Marquès de Llió. — Actes y notes de l'Academia.

Lo retrat d'aquest personatge se conserva en antich drap de pinzell; presideix la Biblioteca de Salamanca.

*Doctors Francesch de Novell y de Borràs y Josep Portell
y de Peyrí (1.ª de desembre de 1756).*

L'expert jurisconsult doctor Anton Jaume de Càncer y de Càncer hagué, per muller a Francesca de Sans y de Monrodon.

Lo matrimoni Càncer-Sans tingué dues filles, anomenades María Francisca y Ramona, qui's casaren, respectivament, ab los doctors Francesch de Novell y de Borràs y Joseph de Portell y de Peyrí. Aquests conyats feren sa entrada a l'Academia lo 1.^r de desembre de 1756.

Lo doctor Novell dissertà sobre la poesia vulgar llatina en nostra terra en lo primer deceni del segle VIII, y lo doctor Portell exposà quin era l'estat de la jurisprudencia en la metexa època.

Les noticies biogràfiques que tinch d'abdós són breus. Lo doctor Francesch de Novell y de Borràs nasqué en la casa payral de la Boria, l'any 1722. Morí en la propia casa l'any 1780. Era fill de Joan Novell y de María Borràs.

Son conyat visqué moltes temporades a Vich. Sos pares foren Joan Miquel de Portell y Agna de Peyrí.

Actes y noticies de l'Academia y del genealogista doctor Joseph María d'Alós y de Dou, pbre.

Novell : En camp d'atzur una noguera arrencada, ab fruyt.

Borràs : En camp de roja color, un castell ab homenatge d'argent, sostingut per lleons de lo meteix, sobre una mar agitada d'argent y d'atzur.

Portell : Escut partit en aspl. A mà dreta, en camp d'or, un arch o Portell en color atzur, surmontat d'una estrella de sis puntes de la metexa color; al altre costat, sobre camp atzur, tres estrelles d'argent.

Peyrí : Sobre camp de roja color, cinch peres d'argent.

Doctor Marian de Sans y de Sala (4 de janer de 1758).

Nasqué a mitjans de febrer de 1734, essent sos pares Ramon de Sans y de Monrodon y María Francisca de Sala-Vivet. Fôu batejat lo día 18 del meteix febrer en la parroquia de San Martí d'Arenys de Munt.

Cursà onze anys d'estudis majors, a saber : tres de Filosofia en lo col·legi de Cordelles, hont defensà conclusions menors y majors. Los vuyt anys restants en l'Universitat Literaria de Cervera.

En la Universitat ceriverina dissertà en lo quart any dels cursos de Lleys, en acte major *pro Universitate*, en les festes principals de la Puríssima Concepció. Per aytal honor se li concedí lo grau de batxiller, ab totes les honres y predicaments dels més benemèrits, «*nemine discrepante primae Classis*».

Per nomenament del cavaller cancelari, ab acort d'una y altra Jurisprudencia, fou elegit per a fer públichs repas-sos als legistes cursants del tercer any.

Continuà per un any adoctrinant als dits cursants y, a la fi, lo Consell reyal lo distingí ab la dispensa de graduarse un any abans de lo que prevenen los reyls estatuts. Fôu substitut de les classes de *Volumen* y *Digesto vell* algunes vegades, per llicencia o malaltia de sos obtentors.

Havent obtingut lo grau major de la Facultat de Lleys, «*nemine discrepante*», s'establí a Barcelona, hont aviat comp-tà ab un acreditat despatx, després d'ésser nomenat del Reyal Consell.

Lo 4 de janer de 1758 entrà en nostra Academia.

Al Marquès de Llió li prodiga, en son discurs, grans elo-gis y dedica un recort al Comte de Perelada. Lamenta la sua mort ab paraules del poeta Ovein : «*Heu cur defunctum te predico parcius auxit letitia ingenium diminuisque dolor.*»

Acaba dedicant aquest hiperbòlich dístich de dit poeta, al Duch d'Alba : «*Fecit et in populo tua spetatissima Vir-tus, nequis adulare me tibi posse putat.*»

Llegí, en distintes sessions, poesíes en català, essent particularment ben rebuda la sua dècima descrivint la se-gona vinguda de Sant Paulí de Nola. Verament es cosa de gust.

Aquest il·lustrat jurisconsult morí a Barcelona lo 23 d'abril de 1801, en sa casa del carrer de Templaris. Tenia seixanta set anys complers.

Fou enterrat a Santa Caterina Màrtir, convent dels PP. Predicadors.

Arxiu de mon amich Ramon de Sans y de Tord. — Arxiu, notes y actes de nostra Academia.

L'escut que usà es lo següent, aquarterat:

1. Sans : Partit en faxes; en la part superior, set estrelles d'or en camp atzur; en l'inferior, dos braços de rogenca color, y, en les mans, dos rams de sinopia en camp d'argent, y a la vora, lo lema : «*Deum time et Regem honora.*»

2. Sala Alemany : Camp partit en faxes : 1.^a de color roja, una casa d'or; 2.^a, en camp d'atzur, tres ales d'or posades en triangle.

3. Monrodon : En camp de color vermella, una montanya d'or. Sala : Quart cognom; una casa destacant en camp d'or.

A dalt de tot l'escut, una corona y un cap, com d'infant, sobre d'ella, a tall d'ornament cimèrivol.

Doctor Miquel Joan de Magarola y de Clariana, marquès de Cordelles, director (4 de janer de 1758).

Nasqué a Barcelona lo 20 de desembre de 1730. Era fill d'Antoni de Magarola y de Sentmenat y de Joana de Clariana y de Gualbes. Fou batejat a la Catedral l'endemà d'ésser nat, posantli los noms de Miquel (honrant la memoria de son avi Miquel de Clariana, comte de Munter) Joan, Antoni y Tomàs. L'apadrinà lo pare fra Joseph de Sant Albert, carmelita descalç.

Avantatjat dexeble dels jesuites, fou home de gran talent; expertíssim en materia jurídica. Sigué elegit oidor y president de Sala de l'Audiencia de Barcelona.

Lo 4 de janer de 1758 ingressà en nostra Academia. Sa gratulatoria es una curta oració llatina, llofant nostra Corporació.

Escrigué adequats treballs en llatí y en castellà; són tots ells de caràcter jurídic. Té particular mèrit *El abogado perfecto*, que ofrenà a l'Academia de Jurisprudencia Teòrico-Pràctica, fundada l'any 1776.* Fou llegida lo 21 d'octubre de 1789 en l'obertura de curs.

A 23 de janer de 1793 fou nomenat director de nostra Academia.

Se casà, en segones nupcies, ab Josefa de Figuerola y de Vilana, marquesa de Cordelles.

Morí en sa casa del carrer d'en Cuch, a mitjans de juliol de 1807; tenia setanta set anys.

Notes de l'Academia. — Arxiu de la Catedral.

Blasó Magarola : Dos pals espuñejats de roja color. La bordadura atzur, carregada de vuyt estrelles d'or, de sis llamps.

Clariana : En camp d'or, tres bandes de roja color, vora d'atzur, ab sis estrelles d'or.

Escut que usà nostre biografiat com a Marquès de Cordelles : Partit en dos camps apahissats. En lo superior una àliga imperial negra (coronada d'or) en camp d'argent. En la part inferior, en camp de roja color, un cor sobre una estrella d'or, de setze puntes. La súdita àliga

* Romangué abolida aquesta Academia quan l'invasió francesa l'any 1808. Se reorganisà lo 29 de desembre de l'any 1840, prenent la denominació d'Academia de Jurisprudencia y Legislación.

imperial ve a recordar haver Carles V posat la primera pedra, l'any 1533, al col·legi fundat per lo canonge barceloní Jaume de Cordelles.

Doctor Joseph de Sagarra y de Baldrich (7 de febrer de 1759).

Nasqué a la ciutat de Valls lo 15 de desembre de 1724. Era fill de Francesch de Sagarra y de Gassol, ciutadà honorat de Barcelona, y de Josepa de Baldrich y de Coll, de la propia ciutat de Valls.

Sigué batejat en la parroquia de Sant Joan Baptista, y li posaren los noms de (Tomàs) Joseph, Francesch y, Pau.

Fou molt aplicat en l'estudi. Ben jove, se doctorà en abdots drets, merexent les qualificacions màximes.

Admès, com acadèmich honorari, lo 3 de setembre de 1755, escrigué tot seguit sa gratulatoria, qui porta la data de 3 d'octubre del meteix any. En dit discurs de gracies diu que : «aficionada nostra noblesa al soroll de les armes descuydà quelcom lo cultiu de les lletres.. Que no fa la felicitat d'una nació la remor de les batalles, sinó los dies pròspers de la pau y la cultura, que són les qui salven los pobles».

En 13 d'octubre de 1762 llegí un manuscrit titulat: *Historia de España transjretana*.

L'any 1764 presentà imprès son *Compendio de la Historia de España* (H. B. Girau, dos tomos).

L'any 1766, l'obra titulada : *Origen y fundación de la Sagrada Orden de las Siervas de María y Vida de sus siete Beatos fundadores*. Porta dedicatoria a Jisberto Pío de Saboya.

Compongué l'any 1769 un discurs sobre la vida y virtuts de son germà Francesch, canonge de la Catedral de Lleyda, qui morí als trenta nou anys en olor de santitat.

L'any 1772 se casà ab Manela de Mercante y de Martínez.

Lo 4 de febrer de 1784 llegí a l'Academia part del seu treball sobre inscripcions.

Als pochos mesos, o sia al 6 d'agost, morí. Acompanyaren lo cadavre los capellans de l'esglesia dels Sants Reys. Lo sepoli tingué lloch al convent del Carme. Lo doctor Sagarra tenia, al morir, prop de sexanta anys.

Arxiu parroquial de Sant Joan de Valls. — Comunicació d'en Ferran de Sagarra y de Siscars. — Arxiu de l'Academia. — Arxiu de la Comunitat del Pi.

Nostre biografiat usà l'escut dels Sagarra de Barcelona, consistent: En camp de sinopla, un llibre obert d'or, acantonat de quatre lliris d'argent. Una espasa de guarnició alta, que penja per mitat.

Fra Francesch d'Escofet y de Roger, benedictí claustral, abat de Sant Pau del Camp, director de l'Academia (6 de janer de 1762).

Nasqué a Barcelona lo 19 de juny de 1729. Foren sos pares Joseph d'Escofet y de Matas, ciutadà honrat de Barcelona* y escrivà del rey en la Reyat Comptaduría, y Eulària de Roger y de Camps, filla de Lluís de Roger y de Barutell, que l'any 1617 era batlle de la parroquia de Santa Maria y Sant Nicolau de Calella.

Entrà jove en l'Ordre benedictina.

Llegí en l'Academia (hont entrà lo 6 de desembre de 1762) diferents documents sobre historia.

Brillen, per son fons crítich, lo presentat a 3 de juliol de 1765, sobre la fundació del monestir de Banyoles; altre, més tart, sobre la de l'abadia de Gerri.

Lo 14 de desembre de 1785 fou nomenat director. A ro de janer del any següent passà a Serrateix, tornant a Barcelona a l'abadia de Sant Pau del Camp.

Presidí a l'Academia la junta de 3 de janer de 1787, hont, a proposició seua, s'acordà qu'en les gratulatories s'empleés poch espay a donar gracies, dedicant lo fons del discurs a desenrotllar algun tema d'istoria.

Morí aquest ilustre director lo día 2 d'octubre de 1791, als sexanta dos anys.

Arxiu de Sant Jaume. — F. Montsalvatge. : *Memorias históricas de la Diócesis gerundense*. — Notes de l'Academia.

Son escut familiar era aquarterat:

1.^r y 4.^t — Escofet : Un lleó lleopardat, d'or, superat de tres estreles dins faxa dorada, sobre camp atzur.

2.ª y 3.^r — Roger : Una banda atzur carregada ab tres peixos dels anomenats *Rogers*, de rogenca color, sobre camp d'or.

* Tenia son castell en les serralades de Cadaqués.

Doctor Antoni Fernández de Calderon y de Toledo, baró de Santa Marta de les Arenes (10 de desembre de 1762).

Nasqué a Barcelona lo día 18 de novembre de 1722. Foren sos pares Joan Fernández Calderon y Gutiérrez Pajarillo,* superintendent de la Reyal Casa de la Moneda d'aquesta ciutat y corrèu major de Catalunya y Balears, natural de Selaya, Santander, y de María Nicasia de Toledo y Lacambra, natural de Madrid, filla de Manuel de Toledo y Rubio, del Consell Reyal d'Hisenda de Catalunya, també nat en la susdita ciutat castellana, y de Juana María Lacambra, de distingida familia barcelonina. Rebé les aygues baptismals, lo día després de nat, en nostra Catedral, apadrinantlo lo germà Francesch Arolas, tercià y donat de Sant Francesch. Li posaren los noms *Antoni*, Joan, Manel, Miquel, Francesch, Benet, Ramon y Macià.

Per lo mes d'abril de 1752 (complerta ja la carrera d'advocat ab les qualificacions més meritories) lo Govern li donà lo càrrech de superintendent de Zamora, hont ell residí alguns anys. Vers lo 1762 passà a Màlaga, en exercici d'altre càrrech administratiu que no consta quin fos. Llavors, lo día 10 de desembre, entrà corresponent de nostra Academia.

Traslladat a Barcelona, fou admès com a resident. Al poch temps d'ésser retornat a sa casa payral, se casà ab Francisca de Verthamon y de Carreras, filla de Joseph de Verthamon y de Frizes y de María Lluïsa de Carreras y Gaxipay, barons de Santa Marta de les Arenes, qual títol heretà lo matrimoni Fernández de Calderon-Verthamon. D'aquest matrimoni ne pervingué una successió integrada, en sa major part, per homens insignes en lo camp de les lletres y de les investigacions científiques y arqueològiques.

Fou lo doctor Fernández de Calderon y de Toledo un dels acadèmichs més il·lustrats y actius de son temps; un dels qui més se distingiren per sos treballs d'investigació històrica, de labor epigràfica y d'orientació etimològica.

Entre los molts apuntaments històrichs ab que ilustrà

* Morí en sa casa del carrer del Carme, lo 24 de novembre de 1730.

l'Academia, cal citar una monografia qui versa sobre les distintes corones que usà l'antiga Roma per estimular la valor militar (5 de desembre de 1770). També és ben notable la defensa d'Anfós VIII de Lleó; en ella demostra ésser falsa certa llegenda que li atribueix relacions amoroses ab una juheua de Toledo (12 de maig de 1791).

Estudià varies inscripcions lapidaries, entre elles una de molt interessant d'època romana. Fou trobada aquesta a Sant Esteve de la Garriga (5 de desembre de 1770).

Entre sos estudis etimològichs, cal senyalarne un de ben curiós sobre Catalunya y 'ls antichs catalans (6 de desembre de 1770).

En junta de 12 de maig de 1791 se donà compte de sa defunció. Tenia sexanta vuyt anys.

Arxiu de la Catedral. — *Expediente de hidalguía a favor de D. Antonio Fernández Calderón y de sus hermanos.* — *Genealogía de la familia Alós.* — Actes y Arxiu de l'Academia.

Escut : En camp d'or, cinch calderes negres, sortint d'elles un braç qui aguanta una bandereta vermella y un pal negre.

Fra Sebastià Agustí de Prats y Santos, de l'Ordre de PP. Predicadors, mestre en Sagrada Teologia (4 de març de 1767).

Nasqué a Barcelona l'any 1736. Foren sos pares Francesch de Prats y Matas, baró de Serrahí, y Maria de Santos. Professà a Santa Caterina, lo 28 d'agost de 1756.

Fou home de grans merexements. Eminent defensor de la Metafísica tomista. *Eximi en la doctrina*, qualificatiu que li donaven los escriptors de l'Ordre qui d'ell parlaren.

Entrà a nostra Academia lo 4 de març de 1767. Lo 9 de setembre d'aquell meteix any, tenintne sols vint y nou, fou nomenat mestre de novicis, per ésser «ja graduat y tenir genit apropòsit per criar los novicis qui s'havien de vestir».

Entre los treballs que escrigué per la nostra corporació, brillen : *Regles per conèxer les Butlles Pontificies verdaderes* (discurs de 3 de janer de 1770); y *Inteligencia del concili barceloní del segle VI* (discurs de 11 de janer de 1775).

Sigué un dels millors filosops de son temps.

Morí a Cervera a la fi de la divuytena centuria. Havia

estat viscanceller de la Universitat ceriverina. Lo Marquès de Llió dexà escrits en que lloa al cèlebre dominich.

Llibre de Professions de l'Ordre. — Actes y notes de l'Academia.

Fra Joseph Gregori de Montero y d'Alós, benedictí claustral, abat de San Cugat del Vallès, y son dexeble, en l'Ordre de Sant Benet, fra Benet d'Olmera y de Desprat, abat de Gerri (6 de maig de 1767).

Nasqué a Barcelona lo dia 9 de maig de 1731.* Foren sos pares Baltasar de Montero y González de Soria, comptador principal de Catalunya y intendent honorari del exèrcit y provincia, y María Ana, Antonia d'Alós y de Rius, los qui's casaren lo 18 de janer de 1713 a Saragoça.

L'endemà d'ésser nat, rebé lo sant baptisme a Sant Just, posantli los noms Joseph, Gregori, Miquel y Ramon. Foren padrins Francesch de Cardona y de Vinyals y Teresa de Bru, muller d'Antoni d'Alós y de Rius, capità de granaders del regiment de dragons de Lusitania.

Estudià en lo colegi de Jesuïtes de la Rambla. Als tretze anys entrà en lo convent de Besalú.

Li imposà l'hàbit fra Antoni d'Atmetller y de Montaner, qui llavors era director de nostra Academia.

Ingressà després en lo famós cenobi de Sant Pau del Camp. Constituía aquest convent una escola de sòlida formació. Per son saber, ne fou erigit catedràtich nostre biografiat, qui era notable teòlech, com n'és palesa mostra son *Euchiridion theologicum polèmicum*, que donà a la llum en 1765, ab motiu del acte general de conclusions, defensat en aquell colegi de Sant Pau per llurs dexebles fra Francesch Esteve y Salat y fra Francesch d'Oriol y de Mir, monument, diu lo doctor Corominas, qui acredita los estudis sagrats d'aquella corporació. Ab aquest motiu sa ciencia fou coneguda arrèu; cridà l'atenció de l'Academia, y aquesta l'erigí numerari, ab data de 6 de maig de 1767. En lo metex acte del nomenament presentà la gratulatoria hont

* Era germà seu lo pare Francesch Antoni de Monteró y d'Alós, sabi jesuïta qui ocupà varis càrrechs a la Companyia y morí a Gènova.

alaba nostra corporació, llavors plena de gloria, y les personalitats insignes qui en ella han manifestat llur saber.

Al poch temps de pertànyer fôu enlayrat al càrrech de secretari general de l'Ordre benedictina per passar aviat a presidir la Abadía de Sant Esteve de Banyoles.

Carles IV lo presentà per la importantíssima de Sant Cugat, l'any 1788. Preconisat a Roma per Pius VI, prengué possessió poch temps després.

La tanda de millores que sos antecessors havien començat trobaren en ell un continuador entusiasta.

Durant son abaciàt, tingué lloch la traslació de les despulles de tots los monjos y abats qui estaven enterrats en l'antiga sèpultura de l'abat Bonaventura Gayolà. Aquesta solemnitat hagué lloch lo 2 de setembre de 1789.

Predicà un sermó alusiú al acte fra Benet de Moxó y de Francolí, després bisbe de Xarcas. Terminades les exequies funeraries, l'abat Montero donà menjar a quants pobres se presentaren.

Estava l'abat Montero tan ocupat en son càrrech, que no podíà atendre a l'Academia, y per cumplir ab ella, designà a son dexeble l'olotí fra Benet d'Olmera y de Desprat (11 de janer de 1792), del convent de Sant Pere de Roda, qui escrigué diferents treballs per la nostra Corporació, assenyaladament un de notabilíssim hont estudia la forma de govern que primer adoptà Catalunya y de les vicisituds que sofrí fins arribar a l'entrada dels romans en nostre país. A poch, fou elegit abat de Gerri. Assistí a quantes sessions de l'Academia se celebraren a les darreries de la divuytena centuria y començament de la dinovena.

L'any 1808 sofriren molt los dos abats. Lo de Gerri, per lo terrible saqueig dels francesos. Lo de Sant Cugat, per haver tingut lloch, en les portes de son convent, terrible batalla que perdé lo general francès Deveau.

Morí l'abat Montero lo 26 de març de 1815. Son dexeble, l'abat Olmera, pel juny de 1834. L'abat Montero rebé sepultura en lo chor de l'esglesia del monestir.

Arxiu parroquial de Sant Just. — Genealogia de la familia d'Alós.
— Dades de Joseph Saderra, d'Olot. — *Építome del monestir de Sant Cugat*, per lo doctor Joseph M.ª de Peray. — Notes de l'Academia.

Escut Montero y Alós : Es partit; mitat superior, Montero.

En camp de roja color, tres corns de caça; mitat inferior, Alós. En camp d'argent un ós passant, de negra color, superat d'un ala atzur.

Escut Olmera : En camp d'or, un olm de sinopla, acompanyat de dos creus de Sant Antón, de color atzur.

Francesch Ramon de Çagarriga y de Queralt, comte de Crexell (31 de maig de 1768).

Nasqué lo dia 11 de setembre de 1740. Foren sos pares Joan de Çagarriga y Queralt de Vera y Réart, comte de Crexell, y Maria Antonia de Queralt y de Descatilar.

Era home de molta ilustració, essent dexeble distingit dels PP. de la Companyia de Jesús, als qui sempre tingué molta lley.

Entrà en nostra Academia lo 31 de maig de 1768, llegint la gratulatoria lo meteix dia. Versava aquesta sobre la bellesa de les Odes d'Horaci, fent oportunes consideracions.

L'any 1771 se casà ab Magdalena de Pinós y Sureda de Sant Martí, filla del Marquès de Barbarà.

L'any 1803 presentà un treball hont descriu les glorioses victories del general Ricardos en la guerra del 1793-94.

Al cap de tres anys fou elegit gentilhom de S. M. ab entrada. També arribà a assolir la degania del Ajuntament de Barcelona.

Morí lo 18 de març del any 1813, als sexanta nou anys, d'apoplexia fulminant. Son sepeli fou solemne, donantli els honors de beneficiat. Se trasladà lo cadavre a la sepultura de sa propietat, al convent de Jesús, de PP. Franciscans.

De son casament ab la filla del Marquès de Barbarà sols hagué per successora una noya, María Ignacia de Çagarriga y de Queralt de Pinós, a la qui dexà lo títol de sa casa, romanent, per tant, comtesa de Crexell. Se casà aquesta ab Manel de Magarola, y morí lo 20 de febrer de 1819, essent enterrada en la sepultura paterna, en lo convent susdit de Jesús.

Arxiu de Sant Just y de Sant Miquel. — Almanach de 1806. — Son dietari particular, que s'ha cregut, equivocadament, qu'era de son pare. — Actes y notes de l'Academia.

Doctor Francesch de Sans y de Sala, canonge y vicari general de Barcelona (4 de juliol de 1770).

Nasqué lo 24 de juny de 1730 a Arenys de Munt, essent batejat l'endemà en la parroquia de Sant Martí.

Foren sòs pares Ramon de Sans y de Monrodon y María Francisca de Sala.

Estudià Dret civil y canònich ab gran lluhiment, y fôu nomenat canonge de la Sèu barcelonina.

Entrà a l'Academia lo 4 de juliol de 1770. Sos únichs treballs foren de caràcter jurídic.

En ocasió en que l'Academia se trobava sense cabals en caxa, fôu nomenat tresorer, y procurà exir bé de sa gestió recolectora, com ho conseguí.

Era canonge antiquior de la Catedral quan los francesos invadiren Barcelona. Vivía llavors al carrer del Bisbe, n.º 5.

L'eximi prelat Pau de Schar lo nomenà vicari general. Dit senyor bisbe isqué de Barcelona, encarregant al doctor Sans lo govern del Bisbat. Romangué aquest dins nostra ciutat, fent front al govern imperial intrús. Los serveys que prestà a sa patria foren grans. Consequí que's tornessin a obrir les esglésies que manaren tancar los francesos. Procurà que Duhesme corretgís inombrables vexacions de sos soldats. Obtingué que no fos exiliat a França lo fra Jaume Subirana, guardià del convent de Sant Francesch de Barcelona.

La gota lo feya sofrir molt, y desitjava respirar ayres de montanya. Demanà permís; però lo Capítol y clerecía digueren que seria de funestos resultats dexarli abandonar son càrrech. Que ningú tenia l'habilitat d'ell en resoldre los assumptes; que ningú los portaria ab tanta prudencia y encert, y, además, que sa exida causaria gran sensació en lo poble. Axí, vulgues que no, hagué de continuar lo canonge Sans sa missió patriòtica.

Tot sofrint grans amargors, conseguí reorganisar, en 25 de setembre de 1810, lo Seminari, provehint los següents càrrechs: *President y protector*, canonge doctor Manel Comas, lectoral; *vispresident*, doctor Josep Antoni Isart, rector de

Sant Jaume, abans catedràtic y rector del meteix col·legi; *Prima de Teologia Escolàstica*, doctor Jaume Abril, pbre.; *Vísperes*, doctor Manel Gil, pbre.; *president de Moral*, doctor Joseph Duran, pbre.; *Matemàtiques y Filosofia*, doctor Segimon Arqués, pbre.; *Retòrica y Poètica*, doctor Cristòfol Marcé, pbre.; *Instituta y Sintàxis Ulatina*, doctor Francesch Gallart, pbre.; *Rudiments de Gramàtica espanyola y Ulatina*, doctor Alfons Díaz de Antoniana, pbre.; *Pro secretari del Col·legi*, doctor Segimon Arqués.

Ab data de 18 de febrer de 1814 fou concedit permís al canonge Sans y Sala per anar a remeyar ses agreujades malalties en les boscuries de Sant Iscle. Ràpidament recobrà lo benestar, tornant a Barcelona a viure en l'antiga y senyorial casa del carrer de Templers.

Allí convocà als acadèmichs sobrevivents, després de la guerra dels francesos, anomenada del any vuyt. Ab ells y ab los que se li adheriren reorganisà nostra Corporació. Procurà que's nomenés protector president al Marquès de Vilell y vispresident director al inoblidable Baró de Serrahí.

Després d'haver treballat tota la vida, morí lo 6 de febrer de 1823, quasi centenari : tenia noranta tres anys.

Arxiu de mon amich Ramon de Sans y Tord. — Actes de l'Academia. — Arxiu de la Sèu.

Francisco Fermín de González y de Bassecourt, comendador de Miravel en l'Ordre de Sant Jaume de l'Espasa, comte del Asalto, Marquès de Grigny, de González de Quirós y del Borghetto, president y protector (19 de desembre de 1776).

Nasqué a Pamplona lo 28 de desembre de 1726. Era fill de Joan González Valor de Quintela y Meléndez, cavaller profós de l'Ordre militar de Sant Jaume de l'Espasa, primer marquès de González de Quirós, y de Maria Caterina de Bassecourt y Thienlaine, tercera marquesa de Grigny y primera marquesa de Borghetto.

Sa educació literaria fou esmeradíssima. Començà sa carrera militar als deu anys, entrant de cavaller patge del rey.

Lo 17 de setembre de 1742 fou admès com a tinent de guardies espanyoles, y axí anà ascendint fins que, a 9 de maig de 1754, rebé lo nomenament de capità de fusellers de dites guardies.

Als vuyt anys d'exercir aquest càrrech, havia pres part en la campanya d'Italia, lluhintse en les retirades de Bòlnia y Nàpols; en la topada de Loreto; acció general de Velletri; en los seguiments dels enemichs, cap a Roma; atach de la Nocera; pas de Panaro y San Pellegrino; entrada del Lombardía, per la Boquetta, hont fou greument ferit, y se'n ressentí gayrebé durant un any. Boy curat, prengué part en lo pas de Baro, atach de Valsirozzi y socors de Ventimiglia.

En açò, arribà la guerra del 1762 contra Anglaterra. Son germà major, lo capità de navili Vicents González de Quirós, marquès de Quirós, defensà lo castell del Morro de La Habana contra los anglesos. Mancat de forces, no volgué cedir a les terribles embestides del enemich, y enlloch de rendirse (aïllat com estava, rodejantlo solsament un escamot de valents) combaté per espay de tres mesos, ab tant de brahó y heroïsme, que dexà admirats als enemichs, vententse obligats a construir mines per a volar lo castell, reexint, per fi, a obrir un portell. L'intrèpit Marquès de Quirós lo defensà fins al derrer moment del *asalt* de la fortalesa. Morí abrasat ab la bandera que havia jurat servir. Llavors, Carles III de Borbó creà lo Comtat del *Asalto*, lo 15 de setembre de 1763, y galardonà ab aquest títol al parent més pròxim de la gloriosa víctima, qui fou son germà, nostre biografiat Francesch Fermí.

Lo recient nomenat, primer Comte del *Asalto*, prengué part en la campanya de Portugal, bloqueig, setge y presa d'Almeida, en l'expedició d'Alger y acció de 8 de juliol de 1775, sobre la platja, hont rebé un colp en lo pit, del que encara se'n ressentía vuyt anys més tart. Ab aquest intèrvol havia ascendit a sarjent major de Reyals Guardies espanyoles, ab data de 30 de juliol de 1770.

Lo 5 de febrer de 1776, fou nomenat tinent general. Era de valor acreditada, de molta aplicació; en capacitat molt excelent, de bona conducta y de naturalesa robusta.

Lo 17 de desembre de 1776, s'acordà, nombrar per substituir al difunt Duch d'Alba, un *president literat*, con-

decorat y propens a facilitar a l'Academia, lo que tant necessita, y que pogués autorisarla ab sa assistencia personal. Per a conseguir aytal fi, se proposà el Comte del Asalto, y fou elegit, per unanimitat, president de l'Academia (19 de desembre de 1776).

Lo 8 de janer de 1777 llegí lo Comte del Asalto un formosíssim discurs de gracies per son nomenament. Sa primera diligencia presidencial fou conseguir que li fos facilitada per l'Ajuntament la peça gran, anomenada saló del Consell de Cent, com a punt hont reunir-se l'Academia (5 de febrer de 1777).

Quatre dies més tart (9 de febrer de 1777), lo doctor Aleix Feliu de la Penya e Isern dedicà una composició literaria al Comte del Asalto, llochantlo per haver estat elegit president, y suplicantli que procure restablir l'Academia a son primitiu esplendor.*

No m'es possible senyalar exactament la valua del Comte del Asalto com a literat, donchs, no es romàs res de sa ploma més que qualche discurs o alguna distribució de punts a desenrotllar los acadèmichs : era sempre concís y clar en l'exposició. Fou autor d'algunes lires, quelcom amanerades; però que descobrexen estre poètic.

Essent lo president, Comte del Assalto, molt aymant de l'Academia, qual prestigi molt estimava, axí com fomen-
tar volia la cultura literaria de Catalunya, nostra Corporació li dedicà un acte l'any 1778, l'endemà d'ésser nomenat capità general del Principat. En aytal ocasió se llegiren varis treballs literaris, essent lo més recomenable lo següent *Soneto*, escrit pel erudit literat doctor Joseph de Vega y Sentmenat:

«Yo vengo a ti Academia, para darte
El parabién que das tú al Presidente,
Porque el nuevo laurel que orla su frente
Es timbre con que viene a coronarte.
Al verle General, justo es gozarte
De que tu Apolo un Marte represente;
Pero gozarte más de que igualmente
Será, qual fué, tu Apolo, un nuevo Marte.
Luz y espada tendrás en su Excelencia,

* Es de lo més xavacà; d'un culteranisme desaforat.

Con que Apolo te illustre, y Martè ampare.
 Y tú, con generosa competencia,
 Cuando ese Apolo rayos fulminare,
 Hecho Marte triunfante en sus victorias,
 Serás Clarín sonoro de sus glorias.»

Lo día 8 de febrer de 1782 ascendí lo Comte del Asalto a tinent coronel de Royals Guardies espanyoles. Tingué gran alegría per aquesta merescuda recompensa. En féu participar a sos ben aymats acadèmichs en abundós refresch.

Lo Comte del Asalto promogué l'estudi de les Institucions Jurídiques de Catalunya. En aquest treball hi aportaren materials los doctors Miquel de Serralde,¹ Joseph Balanda,² Foxà,³ Jutglar y Font,⁴ etc.

.....
 A Madrid obtingué d'en Floridablanca una subvenció per l'Academia. Ho comunicà a nostra corporació, ab data de desembre de 1791.

La fortuna no 'ns fou llavors falaguera, car, a les derrieres de 1793, en lo fort d'agenciar a favor nostra, morí lo Comte del Asalto a Carabanchel, lo 19 d'agost de 1793. Tenia sexanta sis anys complerts.

A la nostra Academia se donà compte de sa mort ab data de 16 de desembre del meteix any.

Noticies proporcionades per lo noble pròcer en Ramon Morenes y García-Alesson, sèptim comte del Asalto, primer ab grandesa d'Espanya, novè marquès de Grigni, baró de les Quatre Torres y comte de la Peña del Moro, extrets de sos arxius de Madrid. — Arxiu General de Simancas: Secretaría de Guerra, lligall 2587. — Notes del Arxiu y actes de nostra Academia.

Retrat. — Un bellísim gravat al cer, ab vestit de capità general, treball finament traçat per lo notable gravador Agustí Sellent, insert en la segona edició (any 1781) de l'obr., sobre Dret civil, del doctor Jutglà y Font.

L'escut que usà a Catalunya lo Comte del Asalto, durant sa presidència de l'Academia y manament militar del Principat, era : Sobre camp atzur, una banda d'or y tres concarelles d'argent en la part superior, sobre camp de blava color, y dos en la part inferior, destacant demunt lo meteix esmalt.

-
1. *Origen y vicisitudes de la Legislación de Catalunya.*
 2. *Dret públich vigent llavors a Roselló.*
 3. *Observacions històriques y crítiques del Dret públich del Principat de Catalunya.*
 4. *Sobre 'l Dret civil de Catalunya.*

Fray Pere Nolasch Mora y Sever, de l'Ordre de la Mercè, general d'aquesta Religió y bisbe de Solsona, revisor d'Historia (18 de juny de 1777).

Nasqué a Barcelona lo día del gloriós Pare Sant Francesch, 4 d'octubre de l'any 1732. Foren sos pares Jaume Mora, del comerç, y María Sever. En les fonts baptismals de nostra Catedral se l'imposaren los noms de (Anton, Francesch) *Pere* Apòstol y Faust. L'apadrinaren Francesch Farrés, del comerç, y Antonia Salvó.

Estudià Humanitats en lo colegi dels PP. Jesuites, los que haurien vist ab gust hagués entrat en la Companyia. Déu lo tenia destinat a la Religió Mercedaria. Prenqué lo blanch hàbit als catorze anys, en lo colegi de Sant Pere, de nostra ciutat.

Acabats los estudis de Filosofia ab gran aprofitament, fou destinat al colegi d'Alcalà a cursar Teologia.*

Notables foren sos sermons de coresma predicats en nostra Catedral l'any 1769.

Entrà a l'Academia lo 18 de juny de 1777.

Sa gratulatoria se fundà en textos del cardenal Hugo y del cèlebre Feyjóo. Es grandiloqüent.

Dins nostra Corporació treballà sobre historia, y meresqué esserne nomenat revisor, junt ab en Caresmar, lo 25 de maig de 1779.

Per haver estat enlayrat a provincial (dedicarse a percorrèr les cases mercedaries y complir comandes del bisbe Climent), no assistí gayre a l'Academia.

L'any 1788 va ésser promogut a general de l'Ordre, ocupant lo nombre setanta en lo compte dels nombrats desde sa constitució.

Establert a Madrid, foren conegudes a la Cort ses grans qualitats. Lo rey lo presentà per bisbe de Solsona. Lo Sant Pare accedí, designantlo per butlles de 12 de setembre de 1794.

Per lo mes de setembre de 1798 publicà una pastoral

* Al professor dexà'l nom de Pere (l'Apòstol) per Pere Nolasch, fundador de l'Ordre redemptora de catius.

exhortant a la clerecía s'arbitressin mitjans per a sostindre ab decòrum la guerra contra Anglaterra.

Víctima d'un llarch procés del aparell circulatori, morí lo 18 de març de 1811, en l'hermita del Hort. Tenia setanta nou anys.

Son segell episcopal presenta l'escut de la Mercè y 'l pont monumental que oferí a Sant Miquel, a qui sovint s'encomanava, tenintlo com advocat en les lluytes per la Fe.

En l'actual convent de la Mercè, en lo Bon Succés, se serva son retrat en meritíssim gravat.

Arxiu de la Catedral. — Llibre d'informacions y professions dels PP. Mercedaris. — Doctor Ramon Riu y Cabanes. — *La Diòcesis de Solsona*, obra anònima, publicada per son manament.

*Doctor Rafel de Llinàs y de Magarola, revisor d'Historia
(11 de maig de 1718)*

Era fill d'Antoni de Llinàs y de Riber, y de Narcisa de Magarola y de Reart.

Rebé lo sant baptisme a Santa Maria de la Mar, lo 21 de juliol de 1739.

Lo 12 d'octubre de 1769 contragué matrimoni, a Sant Feliu de Sabadell, ab Teresa de Ponsich y d'Alós.

Fou un dels nobles qui treballà més per la campanya de França, de 1793, hont tant se lluhí lo general Ricardos. Com a patrici entusiasta té relléu històrich. Desde l'any 1790 al 1797 pronuncià molts discursos en defensa de les llibertats patries. Publicà alguna d'aquestes peroracions en lo *Diari de Barcelona*, firmant «Un catalán celoso».

Entrà a nostra Academia l'11 de maig de 1778. Escrigué algun treball històrich y meresqué ésser nomenat revisor d'Historia lo 20 de maig de 1795.

Per juliol de 1799 proposà que l'Academia escrigués un Diccioniari català.

Lo 30 d'abril de 1806 morí a Barcelona, en sa senyori-vola casa del carrer de Mercaders, n.º 33. Se li féu enterro solemne, y fou sepultat en lo vas que sa familia tenia en lo convent de Mercedaris. Al morir era administrador del Hospital general y del de Sant Pere de la Convalecencia.

Sa filla primogènita, Eulalia de Llinàs y de Ponsich, se casà ab Benet de Sagarra y de Mercante.

Noticies familiars. — Actes de l'Academia.

Son escut aquarterat:

1.ª y 4.ª — Llinàs : En camp d'or, un lleó rampant de porpra, sostenint ab ses urpes una creu de roja color sobre una terrassa de sinopla.

2.ª y 3.ª — Magarola : Dos pals esburnejant, de roja color, en camp d'or; la bordadura atzur, carregada de vuyt estrelles y sis llamps d'or.

Doctor Joan de Sans y de Barutell, vispresident o director
(13 d'abril de 1779).

Nasqué a Barcelona lo 4 de març de 1756. Foren sos pares Ramon de Sans y de Sala y Mariana de Barutell y de Càncer. Rebé, lo baptisme, l'endemà d'ésser nat, en l'església de Santa María del Pi, essent padrí mossèn Joan Bassas, qui cuydava de la devota ermita de Mont-Calvari, en la vila d'Arenys de Mar.

Se doctorà en Lleys l'any 1775. Entrà supernumerari de nostra Academia lo 13 de janer de 1779. Presentà un treball d'ordre jurídic.

Havent cursat los estudis propis de la marineria de guerra, prengué part en l'expedició contra Oran. Carles IV l'hi encarregà una historia de nostra marina. A fi de complir sa comanda, realisà pertinents estudis en los arxius de Barcelona, Cartagena y Simancas; recollí una valiosa colecció diplomàtica.

Lo 18 d'abril de 1822, essent bibliotecari de la Universitat literaria de Barcelona, passà en nostra Academia a la categoria de numerari. Fou tot seguit elegit director de la metexa. Lo propi dia 18 d'abril presentà un treball demostrant ésser fals que Carles *lo Caul* concedís lo signe de les quatre barres a Guifre, nomenat *lo Pilós*.

Lo 6 de desembre de 1822 se donà compte a l'Academia de la mort d'en Joan de Sans; tenia sexanta sis anys. Se demanà a la familia un magnífich treball històrich, titulat *Las Ligas de Aragón*, qu'escrivia expressament per nostra corporació. La familia no se'n volgué despendre. Malhauradament avuy s'ignora lo lloch dont ha anat a parar

Arxiu del Pi. — Arxiu de l'antiga casa Sans y Sala, prop de l'església de Nostra Senyora dels Reys. — Actes de l'Acadèmia.

Usava indistintament l'escut de Sans o lo de Barutell.

L'escut de Sans, ja descrit, es partit en faxa; en la part superior, set estrelles d'or, en camp atzur; en la inferior, dos braços de rogenca color, y en les mans, dos rams de sinopla, en camp d'argent, y en la vora lo lema : «Deum time et Regem honora.»

L'antich de Barutell, que's remonta al temps de Jaume I, consisteix en una banda d'or, sobre camp de vermella color.

Antoni de Campmany y de Montpalau (19 de desembre 1781).

Tal com va a la capçalera d'aquest article se firmava nostre company d'Acadèmia; emperò son verdader nom era Antoni Campmany y Suris, nat a Barcelona lo dia 24 de novembre de 1742. Foren sos pares Geroni Campmany y Gertrudis Suris. Lo nom de Montpalau que havia adoptat pertanyia a son tartaravi patern Pau Campmany, senyor del castell de Montpalau, situat a Argelager.

Lo dia 19 de desembre de 1781 entrà en nostra Acadèmia, presentat per lo doctor Joan de Sans y de Barutell.

Prou coneguda es aquesta personalitat (sobre tot com historiayre y com a filòlech) perque haja jo d'ocuparmen ab espay. Sols diré que fou un gran catalanista en lo sentit d'haver propagat per tot Espanya y, àdhuc per l'extranger, les glories de Catalunya. Ell historià les relacions diplomàtiques del Consulat de Mar, la naxença y progrès de la marina catalana, en altres temps dominadora del món, y sempre empori del comerç. Ell evidencià quines foren les altes mires polítiques y la clarivident intel·ligència de nostres comtes-reys, arrèu respectats y temuts. En fi, posà de relleu totes aquelles coses referents a la navegació, comerç y arts que més honoren nostra patria ben aymada.

Ses *Memories històriques* es un llibre d'or que tots quants estimèm Catalunya havèm de posar demunt del cor.

Antoni de Campmany y de Montpalau era tant lo que aymava l'Acadèmia, que li feya fruir les primicies de sos treballs, com ho proven les actes.

Morí a Gades, víctima de la febre groga, l'any 1813, als setanta un anys.

Doctor Pau Valls y Bonet, *Biografía de A. de Campmany*. — Guillelm Forteza, *Juicio crítico de las obras de D. Antonio Campmany*. — Federich Rahola, *Los Diputados por Cataluña en las Cortes de Cádiz*.

Son millor retrat se troba en la galeria de catalans ilustres, a ca la ciutat, pintat pel artista Antoni Ferran.

Doctor Joseph de Vega y de Sentmenat, senyor de les Olujes Altes, de Santa Maria de la Ràpita y de Torres de Fluvià (4 de maig de 1782).

Nasqué a Cervera lo 2 de març de 1754. Era son pare Antoni de Vega y de Copons, fill de Josep de Vega y d'Oluja, y de Joana de Copons y de Berardo. Joseph de Vega y d'Oluja era fill de Joan de Vega y de Dionisia d'Oluja, filla aquesta de Galcerà d'Oluja, senyor de les Olujes Altes y de Dionisia de Meca.

Era sa mare Josefa de Sentmenat y de Ribera, filla de Menna de Sentmenat y d'Agulló, marquès de Gironella, y d'Isabel de Ribera y de Josa.

Son baptisme tingué lloch en l'esglesia de Santa Maria de Cervera, lo día següent al del naxement. L'apadrinà lo germà llech caputxí Feliu Cases, del convent de Sant Francesch de la ciutat de Cervera. Se li posaren los noms de Joseph, Anton, Francesch de Paula y Ignasi.

Fóren dexebls, com ell, dels PP. Jesuïtes, y l'ajudaren a recollir dades per assajar la confecció d'un Corpus d'autors catalans, los doctors Gregori Mayans y Sicars, Ramon Llàtzer de Dou y Lluís Maria de Nuix, y 'ls diligents investigadors Joan Mir, Manel de Perestevé y Antoni Vidal, baró de Perpinyà.

Fóu lo primer qui pensà en una recollida per valls y montanyes del cançoner català. Era servada aquesta important colecció en un armari de sa casa, y va ésser venuda per lo Baró de la Puebla a en Marian Aguiló.

La seva tasca literaria començà aviat. Escrigué obres de gran erudició, com la *Memoria y noticias per la Historia de Sant Feliu Màrtir*. També nos dexà una bella traducció de les homilies de Tarchi. Axí meteix, lo pròlech a la vida del pare Pere Ferrusola de la Companyia de Jesús, escrita per Blay Carràs.

Sostingué actives relacions literaries que li mantenien diferents homens de lletres per via de consulta.

Per aquestes cartes coneix lo títol de dues obres de sa esplèndida llibreria avuy escampada, que es viva dolor. Son aquests títols:

Arte de los Contratos, compuesta por Bartolomé de Albornoz, estudiant de Talavera. Impresa a Valencia, a l'impremta de Esteve (any 1573). L'altre, la riquíssima impressió de París, de l'obra, sobre numismàtica, de Winkelmann, edició esplèndida qui consta de tres volums.

L'actuació en nostra Academia es la següent:

Entrà en nostra Corporació lo 4 de maig de 1772.

A ses instancies, son amic Mayans y Sicars trameté una defensa històrica del rey Witiza, que fou llegida en part en l'Academia de 3 de febrer de 1773.

Lo 24 de juny de 1777, se casà ab Gertrudis de Cortada y de Senjust; convidà l'Academia al casament.

Per lo mes de janer de 1778 entregà llest lo treball que li havia encarregat lo Comte del Asalto, demanantli tingués lo caràcter d'una dissertació hont s'enumeressen los principals poetes provençals y catalans qui feren florir la anomenada Gaya Ciencia. Es lo primer treball escrit a Catalunya tractant aquest tema. En l'arxiu de nostra Academia se serva aquest curiós document literari.¹

Lo 5 de febrer de 1783 participà que ha tingut noticia d'existir en la Biblioteca del Rey, a París, una versió catalana de la Bíblia. Algú li va comunicar,² y per cerciorarsen escrigué al bibliotecari, y aquest li contestà afirmativament. En l'acta de l'Academia donà lectura a la carta del bibliotecari reyal.

Lo Comte del Asalto li interessà molt, y lo 7 de maig escrigué al d'Aranda, suplicantli demanés permís per treure una copia al rey. La diligencia actuada no donà resultat.

Lo doctor Balari y Jovany vegé aquesta Bíblia, y especialment la de Londres, de que ne tregué paraules, ben pures per a son lèxich en confecció.

1. Les noticies que porta són avuy del domini de tota persona de cultura literaria especializada en aquesta materia. Així, lo que llavors era novetat, avuy no ho es.

2. En l'Arxiu de l'Academia servem una colecció de cartes dirigides a en Vega sobre diferents noticies y indagacions.

Ab data de 5 de febrer de 1783 llegí en Vega a aquesta Academia, complint son càrrech de zelador, una exhortació dirigida a tots los literats perque accentuessen llur laboriositat y adquirís axí lluhiment l'Academia.

A 14 de març de 1787 llegí una refutació crítica de la fabulosa historia de Maria d'Aragó, filla de Sanxo II y muller d'Oth III.

Entrà a explicar Filosofia suarística a Cervera l'any 1790. Era admirador de les obres del pare Pou, S. J. Los treballs d'aquest sabi escriptor són model d'elegancia y de pregonesa de concepte.

Lo 29 de janer se li confià traçar una minuta en que orientí a l'Academia sobre la forma idonia d'escriure l'Historia de Catalunya. Segons son dictamen, s'ha de fer a base d'acurades monografies y treballs d'especialisació.

Sobre aquella època, esclatà la guerra contra França, ab l'escomesa victoriosa d'en Ricardos. Després vingué la pèrdua del Boulou. Barcelona se trobava allunyada dels punts hont la guerra tenia lloch. Aquella època, que a través de la distancia, sembla de dissort, era del renovellament de son comerç y industria. Sembla que llavors hi havia molta dificultat per girar fondos des d'alguna plaça del interior de la montanya a la capital, haventhi, en cambi, seguretat en los camins. Per transportarlos s'havien de cercar homens de confiança, com féu en Vega, qui's valgué d'un seu criat, Jaume Curt, per portar de Cervera a Barcelona, a sa casa del carrer dels Escudellers Blancs, diners recollits de ses rendes. S'explica aquest cas en una de les cartes inèdites que he vist d'en Vega y Sentmenat dirigida a n'Antoni Vidal. En ella se parla d'un agi o robatori realisat per lo govern de Madrid, y axí meteix de la cayguda de Malta en poder dels anglesos, explicada ab molts detalls.

L'any 1806 se trobava a Barcelona exercint lo càrrech de subdelegat d'impremta y llibreria.

L'any 1810 marxà cap a Gades, representant la ciutat de Barcelona, d'hont era regidor perpetuu, y també com element cerverí. Allà se trobà ab lo noble de Tarragona Plàcit de Montoliu, y ab lo barceloní Ramon Llätzer de Dou y de Bassols, qual triomf sobre l'Heredia pogué contemplar.

Treballà per nostra Academia fins a l'any 1824, en que fôu dissolta nostra Corporació.

Lo 23 d'agost de 1831 otorgà son testament oleogràfic, dextant herèu de confiança a mossèn Joan Tresserra, amich seu y beneficiat de Santa Maria de la Mar de Barcelona. En la confiança disposava que fos son herèu son nebot Fost de Vallès y Ferrer de Plegamans y de Vega, baró de Pobla Tornesa, resident a Valencia, per haver premort al testador sa única filla Josefa de Vega y Amat, lo propi que son gendre Rafel d'Amat y Junyent.

Morí en Joseph de Vega y Sentmenat lo 26 d'agost de 1831, als setanta set anys. Se vestí son cadavre de congregant de los Dolors, ab vesta per mortalla, ab bagul comú, essent enterrat a l'esglesia parroquial de les Olujes Altes, en la tomba familiar.* Son funeral fôu molt senzill, assistinthi quatre caputxins del convent de Cervera, y números seguici. La noblesa catalana sentí molt la sua mort, jatsia que era molt conegut, y emparentat ab lo més granat de la metexa. Nostra Academia perdé un de sos més ilustres membres.

Arxiu parroquial de Santa Maria de Cervera. — Arxiu del doctor Fost de Dalmases y de Massot. — Secció Nobles. — Vega. — Actes y dades de la nostra Adademia.

Usava lo següent escut aquarterat:

1.ª — Vega : Partit en pal : 1.ª, en camp de sinopla una torra d'argent ab sos marlets y sobre d'ells un crmini ab un lema que diu : «*Prius mori quam foederis*»; 2.ª, en camp d'atzur, nou besants d'or.

2.ª — Sentmenat : En camp de roja color, tres daus d'argent ab una ala atzur en quiscun d'ells.

3.ª — Copons : En camp de roja color, dos copons d'or.

* Lo 24 de setembre de 1831 se prengué inventari de sos béns. En ell se mencionen tres imatges que responien a ses devociions de servita, d'apòstol del Cor de Jesús y devot de la Companyia.

Les Olujes Altes, eren del bisbat de Solsona. Torra de Fluvià del d'Urgell. Santa Maria era una sufragania del bisbat de Vich. També possehia l'antiga horta de Balaguer; breçol dels Vegas.

Los nobles més parents seus eren sa germana abadessa de Sant Pere de les Puellas, qui s'anomenava Josefa. N'hi havia una altra, monja del meteix convent, de nom Maria Ignacia. Altra germana, Lluçia Antonia, casada ab Menna de Sentmenat-Agulló y Ribera, marquès de Gironella. Altra, casada ab Felip d'Amat y Cortada, y altra, ab Fost de Plegamans Ferrer, pare del herèu d'en Vega.

Sembla que los llibres devia ésser lo que més podia interessar pendre'n nota, tant més quant es sabut que'n tenia molts. Sols consta lo nombre d'ells : 3320, ni un títol.

4.ª — Ribera : Sis peces onejades d'argent unes y de roja color les altres.

Feliu d'Amat de Palou Pont d'Oriach y Salvany-Augirot, arquebisbe titular de Palmira, magistral de la Metropolitana de Tarragona (24 de juliol de 1782).

Nasqué a Sabadell lo dia 10 d'agost de 1750. Eren sos pares Joan d'Amat de Palou y Salvany (descendent dels ilustres cavallers Ramon d'Amat de Palou y Miquel Amat de Palou, que figuren en nostra historia siscentista) y de Teresa Pont y Augirot.

Als set anys se trobava a casa sa germana Teresa, casada ab Joseph Torres y Cererols. Allà fou guiat en los estudis per son oncle Melcior de Torres, mossèn Silvestre Riera y 'l rector de Sallent, doctor Pere Verdaguer, qui l'any 1770 entrà a nostra Academia.

Acabà l'estudi d'Humanitats a Barcelona, y cursà Filosofia al Seminari Conciliar, en l'aula del doctor Pere Santmartí, germà d'aquell Antoni Santmartí qui compilà les ordres de la Nova Planta de l'Audiencia de Catalunya.

Fóu mon biografiat patge dels bisbes Asenci de Sales y Joseph Climent.

En 1767 entrà d'alumne de Teologia. En aquesta època començà a pendre afició als estudis filosòfics y d'història eclesiàstica. Va doctorarse a Gandía l'any 1770.

L'any 1771 li fou concedit lo benifet de Santa Maria de la Mar, en que hi anava inclosa l'administració y servey de la capella de Marcús.

Lo bisbe Climent l'ordenà de prevere als vintitres anys. Al poch temps, obtingué la càtedra de Filosofia. Sobre la metexa època, sigué nomenat lo primer bibliotecari del Seminari Tridentí.

En aquell temps escrigué les *Institucions de Filosofia*. Mon amich lo doctor Celestí Barallat y Falguera tenia ben llegit aquest llibre; n'encomiava l'ordre y 'l mètode didàctic. Solia dir que si, com a llibre, era poch voluminós, com a curs clar y senzill era ben estimable. Marca bé, deya, aquesta obreta la línia divisoria entre les antigues idees filosòfiques y les modernes del seu temps.

Lo bisbe doctor Joseph Miralles y Sbert manifestà a Sabadell, ab motiu del centenari de la mort de l'Amat de Palou, que a aquest ilustre filosof devia bona part de sa formació literaria.

A 24 de juliol de 1782 féu lo doctor Amat de Palou sa entrada en nostra Academia. Sa gratulatoria,* ben discreta per cert; se conserva en nostre arxiu, portant sa firma y rúbrica.

Lo 12 d'agost de 1785 va pendre possessió de la magistralia de Tarragona. Lo 9 de març de 1786 presentà a l'Academia un treball notable sobre l'Espanya cèltica, ibèrica y celtibèrica.

L'any 1794 fou nomenat de la Junta general de Catalunya per delegació dels tarragonins. L'any 1801 rebé lo reyal nomenament de visitador regi de la casa y monestir de Ronesvalls.

Lo dia 6 de novembre de 1803 se'l consagrava, en l'esglesia de Sant Isidre de Madrid, arquebisbe titular de Palmira.

En 1805, visitador del Escorial, y l'any següent regi y apostòlich del convent de Santa Isabel de Segovia. Essent després nomenat confés y conseller de Sa Majestat.

L'any 1806 llegeix a nostra Academia un treball d'Instrucció moral sobre 'l text *«Intuitus sum et non erat homo»*. Lo darrer que va presentar versava sobre l'Ecce-homo.

L'any 1807 publicà a Madrid (Benito García) son important sumari de l'Esglesia de Jesucrist.

Morí a Barcelona l'11 de novembre de 1824, als setanta quatre anys.

Doctor Félix Torres Amat, *Vida del Ilustrísimo Señor D. Félix Amat*. — Mossèn Jaume Barrera, *Els Torres Amat*. — Notes de l'Academia, y altres.

Retrat. Lo millor se conserva a casa sa parenta na Lluïsa de Casanova, viuda de Vives-Ferrater. Procedia d'En Feliu Vives y d'Amat.

Escut familiar d'Amat de Palou:

En camp d'atzur, un sol radiant d'or, cantonat de quatre estrelles d'argent.

* Son títol es : *Ninguna parte de la historia literaria debe saber más el bibliotecario que la del siglo en que vivimos; ninguna es más difícil; esta dificultad en ninguna Academia se puede superar sino en la de Buenas Letras.*

Son escut com arquebisbe de Palmira : Aquarterat.

1.ª Lo familiar descrit.

2.ª En camp d'or un castell vert, aclarat del camp, y la bordadura de vert y or.

3.ª En camp d'or, una banda de vermell.

4.ª En camp d'or, uns pals vermells ondulats.

Fra Benet Ribas, monjo de Montserrat
(8 de febrer de 1786)

Nasqué a Barcelona l'any 1735. Entrà monjo de Montserrat l'any 1763. Per son gran valer fôu nomenat arxiver del Monestir. Vingué, llavors, a relacionarse ab los homens més eminents qui, en son temps, se dedicaren a estudis històrichs, senyaladament ab nostre fra Jaume Caresmar. Aquest lo proposà per l'Academia, essent admès lo 8 de febrer de 1786. No's conserva sa gratulatoria, però sí lo desenrotllament d'un tema qui li encomenà nostre president Francesch González Bassecourt, comte del Asalto; son enunciat es : *Los fruyts y efectos de la Historia*.

Se tracta d'una revisió de crítica històrica. Entre 'ls autòrs s'anomena Polibi, Nicolàs Antonio, Tamayo de Vargas y lo cavaller català Joaquim de Setantí, autor de *Frutos de la Historia*. Parla d'un estudi sobre lo malhaurat Jaume, comte d'Urgell, qu'existeix en manuscrit en lo convent de les Avellanes.

Diu, en altra part, que l'Historia es «testigo de los tiempos y mensajero de la antigüedad, vida de la memoria y luz de la verdad».

Lo pare Benet Ribas, ademés d'arxiver del Monestir, fôu secretari de Cambra de tres abats, secretari de Visita y notari de la Curia eclesiàstica de Montserrat. Sa fama d'home estudiós y d'atitllat arxiver recorregué tots los monestirs benedictins de nostra terra, essent cridat especialment al de Ripoll per arreglar son arxiu.

Déu lo visità ab la tribulació los quatre derrers anys de la sua vida. Perseguit per los francesos invasors, que tant mal feren a Montserrat, se traslladà lo 7 de setembre de 1811 a Igualada y d'allà al convent de Bages, d'hont

fóu arxiver. En aquest darrer punt entregà la sua ànima a Déu, lo 12 d'octubre de 1812.

Notes de l'Academia. — Discurs manuscrit de P. Ribas a l'Arxiu de Montserrat.

Joseph Maria d'Alós y de Mora, marquès d'Alós
(7 de febrer de 1787)

Nasqué a Palma de Mallorca lo 2 de novembre de 1765.

Fóu son pare Joseph d'Alós y de Bru, llavors tinent coronel de dragons y capità del regiment d'Almansa, després tinent general del exèrcit y segon marquès d'Alós, descendent del gran prior de Catalunya n'Arnau d'Alós (1328-1336), de qui parla en Joaquim Miret y Sans en sa obra *Les cases dels Templers y Hospitalers de Catalunya*. Sa mare, Maria Ventura de Mora y d'Areny, era la filla major del director de nostra Academia, Joseph de Mora y Catà, marquès de Llió.

De molt petit, son pare l'ilustrà en lo temor de Déu, base de tota sabiduría, y en los fonaments de l'art militar. Tant avençà en sos estudis, que a l'edat de set anys ja vestia l'honorable uniforme de la milícia, com a cadet del regiment de dragons d'Almansa.

L'any 1777 entrà en l'ordre de Cavallers Sanjuanistes, allà, a la metexa capital de Mallorca, hont era nat. Tot seguit s'embarcà, com a cavaller de justícia, cap a l'illa de Malta, en lo navili, d'aquella religió, anomenat «Sant Joan Baptista».

Al complir l'ordenança passà al regiment de reials guardies espanyoles, y demanà y obtingué la gracia de fer son primer assaig, en la carrera, en les operacions contra la plaça de Gibraltar.

Allà treballà desde l'any 1779 al 1782; y, per sa activitat y exactitut en lo servey, son entusiasme per la carrera, sa puntualitat y desig constant d'exposarse en les operacions de més perill y fadiga, se conquistà l'afecte de sos superiors.

La pau de 1782 li permeté dedicarse al estudi pregon de la ciencia militar. Llavors s'ensenyava aquesta, ab bon

ordre, per avantatjats professors, a Barcelona. Allà acudí a estudiar l'Alós.

Lo 7 de febrer de 1787 entrà en nostra Acadèmia. En una antiga nota de secretaria, servada en nostre arxiu desde 'l 14 de desembre de 1785 al 16 de juny de 1791, se fa constar que era cadet de reials guardies espanyoles d'infanteria y cavaller de l'Ordre Hospitalaria de Sant Joan de Jerusalem. També expressa que complí ab la gratulatoria.

En sessió de 3 de janer del any 1787 s'acordà, per segona vegada, que les gratulacions que fessen los nous socis sien molt lacòniques en elogis y gracies, per a donar preferència al desenrotllament de determinat tema d'història o de literatura.

La primera que revestí marcadament aquest caràcter fou la de mon briografiat. Son lema : *Descripción del Monasterio de la Trapa*. Es treball interessantíssim. Llegit lo dia 14 de març de 1787.

Treballador per demés, lo dia 18 de juliol del metex any llegí un treball sobre los almogàvers y la gloriosa conquesta de Grecia.

Son càrrech d'ajudant del regiment de guardies espanyoles y l'haverlo enviat de comissió, aturà sa diligència en aportar curioses dissertacions a l'Acadèmia.

L'any 1791 tornà a emprendre sa tasca, oferint a nostra corporació dos importants treballs, un d'ells lo dia 16 de març de dit any, de caràcter heràldic, titolat *Origen y antigüedad del murciélagos que timbrea las armas de Cataluña*. L'altre, sobre antigua panoplia, lo llegí lo 8 de juny del metex any. En éll analisa y història les armes usades en l'antiga Hispania en lo temps dels romans, y àdhuch anteriors. Passa revista a totes les armes contundents, ja sien de fil tallant, ja de git. S'apoya en testimonis extrets de Polibí, Estrabon, Livi, Vegeci, Sant Ísidor, Vegeli, Varro, Beuter y altres.

Se distingí singularment en la guerra de l'Independència, hont ascendí, grau per grau, fins a tinent general, a que arribà l'any 1814.

Napoléon li oferí ferlo mariscal de sos exèrcits, lo que refusà ab indignació. L'any 1819, Ferran IV lo nomenà

ministre interí de Guerra y Marina, obtenint tot seguit lo títol de notari del regne per a firmar, com a tal, les capitulacions ab motiu del casament del rey ab la princesa Maria Amalia de Saxonia.

Mentre era ministre de la Guerra hagué de sofrir molts treballs en los atzarosos dies de son ministeri. Punyenta per son cor, sempre lleial, fou la defecció de Riego a Gades, quan havia d'embarcarse ab ses tropes cap a Buenos Aires, a la que seguí la de tota Espanya, que jurà la Constitució de 1812.

Renuncià lo general Alós, llavors, a tots sos càrrechs, y, lo dia 20 de març de 1820, se restituí a la vida privada. Fôu víctima de moltes persecucions, que suportà ab la resignació y tranquil·litat d'esperit d'un fèrm creyent.

Lo 22 de desembre de 1824 fou nomenat capità general de Mallorca, hont era molt estimat. Una calumnia, obra de camarilla còrtesana, fou causa de sa destitució, l'any 1828. Lo rey, vista la falsetat de l'injusta acusació, per a probarli son afecte, lo nomenà, lo 15 de febrer de 1830, conseller Suprem de Guerra, y més tart, subdirecto de la Junta Superior del Monte Pío militar y de la Suprema de la cavalleria del regne. Extingits tots aquests organismes, y creat, en son lloch, lo Tribunal Suprem de Guerra y Marina, lo general Alós restà en classe d'excedent.

Per defunció de son oncle Joseph Maria d'Alós y de Copons, lo 13 de desembre de 1841, vingué a heredar lo marquesat d'Alós. Se li adjudicà dit títol complint la disposició testamentaria, qui axis ho preceptuava, per testament, de 17 de janer de 1823, lo darrer marquès.

Traslladat lo nou marquès a Madrid, emmalaltí, morint a la capital d'Espanya, lo dia 17 de juny de 1844, a l'edat de setanta vuyt anys complerts.

Lo Senyor concedí fruyts de benedicció a sa unió ab la noble donzella Maria Lluïsa d'Haro y Haro de Orcajo de Santiago, en la Manxa. Nét seu fou en Lluís Ferrán d'Alós y de Martín, qui se casà ab Gertrudis de Dou y de Moner. Aquest exemplar matrimoni, inicià en sos estudis genealògichs y heràldichs al doctor Joseph Maria d'Alós y de Dou, cavaller capellà del Reyat Maestrat de Valencia,

corresponent de l'Academia de la Historia y professor del Seminari Conciliar de Barcelona.

Francesch de Mata, *Necrologia del general J. M. de Alós y de Mora*.

— Actes y notes del Arxiu de l'Academia.

Usà lo següent escut aquarterat:

Alós. — En camp d'argent, un ós passant de negra color, superat d'una ala d'atzur.

Mora. — Partit 1.ª, en camp d'atzur, flors de llirs d'or; 2.ª, partit en quatre : 1.ª y 4.ª, en camp de rojenca color, una banda d'or, carregada de tres móres; 2.ª y 3.ª, en camp d'or una morera.

Bru. — En camp d'atzur, una montanya ab un arbre de bruch.

Areny. — Partit en pal : 1.ª, en camp d'or, un lleó rampant, de vermella entonació; 2.ª, en camp d'atzur tres *Arenys*.

Corona de marquès.

*Mossèn Joaquim Esteve y Subietlos, doctor en Sagrada Teologia
(7 de febrer de 1787)*

Era fill de Jaume Esteve, arquitecte de Barcelona, y de Teresa Subietlos. Nasqué l'any 1743, essent batejat a la Catedral.

Cursà la carrera literaria. Quan era estudiant guanyà lo premi a les oposicions qu'en aquell temps se feyen en l'Hospital general, qual mèrit y premi servien per obtindre lo grau de doctor en alguna Universitat, y, en efecte, l'obtingué en la de Salamanca.

Fóu beneficiat en l'esglesia de Sant Miquel, catedràtich de Gramàtica castellana en lo colegi episcopal, y després, per molts anys, catedràtich de Retòrica.

Durant molt temps tingué l'encàrrech d'instrucció que's feya al Hospital General, dit dels Novíssims.

Es probablement sa millor obra lo *Diccionari català, castellà, llatí*, model de diccionaris en aquell temps. Hi col·laboraren los doctores Jutglà y Belvitges. (Barcelona, 1803. Oficina de Teresa Pla, administrada per Vicents Verdaguer.)

Morí a Barcelona lo 30 de novembre de 1805. Se celebraren ses exequies en l'antiga esglesia de Sant Miquel.

Cormines, son Diccionari. — Notes de l'Academia. — Arxiu de Sant Miquel.

Fra Benet de Moxó y de Francolí, benedictí claustral, monjo de San Cugat del Vallès, arquebisbe de Xarcas (5 de febrer de 1787).

Nasqué a Cervera lo 10 d'abril de 1763.

Foren sos pares Francesch de Moxó y de Paguera y Maria Francesca de Francolí. Era germà d'en Tomàs, quefe de reyls guardies espanyoles, y de'n Francesch de Paula, qui's casà, lo 1747, ab Maria Eularia Negrell y de Padellàs, senyora del castell del Port, qual possessió aportà a son marit.

Es l'autor de les memories històriques del reyal Monestir de Sant Cugat, qual original llegí a l'Academia. (Fou imprès l'any 1789. Surià y Bergadà.) Era competent en teoria del Art, com n'es una palesa mostra l'oració llatina llegida en nostra Academia lo 8 de juliol de 1789 (era entrat lo 5 de febrer de 1787).

Marxà després a Roma a estudiar literatura ab lo sabí Azara, llavors embaxador d'Espanya, y ab lo jesuita pare Bartomeu Pou, llengües orientals.

Passà després (juny 1792) a catedràtic de retòrica a Cervera. Allà ensenyà de preceptiva literaria.

Si com a historiador y com a literat fou notable la figura d'en Moxó, encar se distingí més com a filosof. Demostra en una dissertació* que, si l'església prengué les doctrines dels antichs, fou per a cristianisarles. La rahó y la fe se sustenten en Sant Tomàs y ab Sant Agustí, columnes invulnerables. Sant Tomàs portà l'Aristòtil a la filosofia cristiana. Lo gran bisbe d'Hipona interpretà cristianament al majestuós Plató.

Escrigué la biografia de Joseph Rialp, y dexà inèdita una gramàtica grega. La susdita biografia (1802) es notable, com moltes de ses oracions, per sa elegancia y polidesa d'orfebre.

L'any 1803 fou proposat per bisbe de Xarcas, a Nova Espanya. L'any següent fou ascendit a la Sèu episcopal de Michoacan. Allà morí atropellat per los indis, a Salto de Tucuman, l'any 1816.

* *De vetustissimis philosophis atque aliis mi criminibus.*

Pare Federich Vila Bartrolí, M. C. M., *Reseña histórica, científica y literaria de la Universidad de Cervera*. — Notes de l'Academia.

Escut familiar, aquarterat.

1.^r y 4.^t — Moxó : En camp d'or, tres ocells moxons volant, colorats de la color del estornell.

2.ⁿ y 3.^r — Francolí : En camp d'or, una àliga de Sicília negrenca, y, a sota, en camp d'argent, un ocell dels anomenats Francolí, ab sa formosa color.

Doctor Ramon Ignasi de Sans y de Rius, paborde de Sant Glicerí de Vilamajor y canonge doctoral de la Catedral de Barcelona, director (5 de desembre de 1787).

Nasqué lo 14 de janer de 1761. Foren sos pares Marian de Sans y de Sala y Maria Teresa de Rius y de Vega.

L'endemà d'ésser nat, va rebre lo baptisme en la Catedral de Barcelona.

Estudià Dret a Cervera y sigué catedràtich d'aquella Universitat.

Fou paborde de Sant Glicerí de Vilamajor, dignitat de *genere*, que dóna la casa principal de Sans.

Als 5 de desembre de 1787 entrà en nostra Academia. No he pogut trobar la gratulatoria, y, per tant, ignoro lo tema que desenrotllà.

Lo 8 de juliol de 1789 llegí a l'Academia un discurs posant de relléu l'importancia del grech y del llatí clàssichs. Demostrà com en ells radicava la bellesa. Finalment atacà a llurs menyspreadors.

Lo 23 de febrer de 1789 desenrotllà lo següent tema: «Medios para obtener el retorno de la Academia a su antiguo esplendor.» Examinant les causes de sa decadencia, senyala com instrucció preparatoria l'origen de les antigües reunions de nobles a Catalunya en los segles xvi y xvii, d'hont provingué l'Academia de can Dalmases, fundada per estudiants qui foren del Colegi de nobles de Cordelles. Lamenta, després, l'estat de la joventut aristocràtica a Barcelona, a les darrerries de la xviii centuria, y lo poch gust que al estudi tenien. Indica que devia estimularse aquest jovent y cercar lo mitjà d'atraurel valentse d'oportunes classes, que podria donar l'Academia, de Numismàtica,

Paleografia, Principis de Diplomàtica, Historia y crítica de les Arts, Filosofia moral y política, Eloqüència y Historia literaria.

Dels numeraris qui formaven llavors l'Academia diu que reconeix lo mèrit llur; emperò no comprèn les excuses donades per la comparescència y ensemps per emprendre treballs que diuen que tenen en altres càrrechs. Com s'ho hauria fet, diu, Juli Cèsar, ab ses moltes ocupacions, per escriure *De Bello gallico*? Com, ja en nostre temps, homens tan enfeynats com Tiraboschi y Bertinelli pogueren escriure la defensa de la literatura espanyola? Com, lo Duch d'Almodòvar, ocupat en los negocis de ses embaxades, podia dar a la llum aquella historia que tothom aplaudeix? Sense l'aplicació del gran Finestres, ocupat en lo gravíssim pes dels negocis de l'Universitat, no s'hauria pogut formar la preciosa inscripció d'inscripcions de nostra patria? Y axí meteix són escrites per persones afexugades de diferentes maneres y ocupades en treballar per a procurar-se llurs aliments, una historia literaria d'Espanya y una altra dels bisbes de Barcelona. *Voluntat es lo que manca.*

Fóu nomenat lo doctor Sans doctoral de nostra Sèu lo 4 de desembre de 1793.

Lo 20 de maig de 1795 se li confià lo càrrech de revisor d'obres heterogenies. Aquest càrrech li proporcionà molts disgustos.

Concorregué a la Junta qui 's reuní a casa de son oncle Francesch de Sans y Sala, hont, a 13 de juliol de 1815, se reorganisa l'Academia.

Lo 27 de novembre de 1817 fou nomenat director. En aquella metexa junta se suprimiren les revisories, tan susceptibles de qüestions entre los acadèmichs.

Lo 8 de març de 1819 llegí una memoria sobre lo *Diccionari geogràfic* d'en Tarafa.

Lo doctor de Sans y de Rius era un gran crítich. En sos estudis parla del doctor Joseph de Rialp y de Solà, catedràtic de Cervera, que presenta com a excelent poeta. Diu que tal vegada era lo menys conegut; però lo més horacià; a ell se deuen belles colleccions de poesies de forma clàssica.

Lo doctor Sans, per falta de salut, hagué de renunciar

lo càrrech de director, anexe a la vispresidencia, lo 27 d'abril de 1821. Se retirà a Caldes de Montbuy per a curar sa malaltia. Lo substituí en la vispresidencia en Pròsper de Bofarull.

Lo dia de Santa Agueda, 5 de febrer de 1822, morí a Caldes, a l'edat de sexanta un any complerts.

Se deposità son cadavre en un nínxol del cementiri de Caldes de Montbuy. Al cap de dos anys se traslladaren les despulles a Sant Lley* de Vilamajor. Fôu soterrat en lo cementiri de l'ermita, tocant la porta d'entrar, com manava son testament.

Arxiu del doctor Ramon de Sans y de Tord. — Dades del nostre Arxiu.

Usava l'escut:

Sans. — Partit en faja. En la part superior, set estrelles d'or en camp atzur. En l'inferior, dos braços de rogenca color, y en les mans dos rams de sinopla. En camp d'argent la divisa: «*Deum time et Regem honora.*»

Rius. — En camp de roja color, un lleó d'or.

Fra Joseph Mudarra, mercedari, doctor en Teologia (10 de desembre de 1788)

Nasqué a Valencia l'any 1750.

Ensenyà Art y Teologia en lo convent de Valencia. Fôu presentat de nombre. Comendador de Segorbe y després de Tarragona. Era excelent orador y bon literat. Escrigué varies obres que's servaven en los antichs convents de l'Ordre; algunes foren impreses.

Entrà a l'Academia lo 10 de desembre de 1788. Lo 17 de janer de 1789 llegí sa gratulatoria que versà sobre la força de l'eloqüencia.

En Academia de 6 de maig del metex any se repartí son interessant discurs, imprès, entre los acadèmichs. Es lo primer discurs d'entrada de nostra Academia que ha estat objecte de les honors de l'impressió. Per més que l'he cercat, no l'he pogut trobar ni en nostre Arxiu ni enlloch hont l'he buscat.

* *Lleht*, nom popular corresponent a Liceri y aquest a Glicerí.

En Academia de 5 de juny llegí un curiós treball sobre l'origen de la llengua catalana, que serva nostre Arxiu (7 d'assumptes, antiga classificació).

Morí en lo convent del Puig de Valencia, lo 16 de setembre de 1792, als quaranta dos anys.

Fra Joseph Carí. — Biblioteca Mercedaria. — Actes y Arxiu de l'Academia.

Doctor Anastasi Francesch de Pinós y de Sureda de Sant Martí (2 de desembre de 1790).

Nasqué, segons sa inscripció funerària, pel setembre de 1763.

Foren sos pares en Joseph Galceran de Pinós y de Pinós, marquès de Pinós, y na Magdalena de Sureda de Sant Martí y Cotoner.

Després d'haver estudiat ab los PP. Jesuïtes, se doctorà en abdós drets. Vingué a dedicarse a la Judicatura.

Se'l destinà a Madrid. En les hores de lleure treballà ab afany en l'estudi de l'Arqueologia y de la Numismàtica. Era son principal col·laborador l'intelligent Valldetoro.

Lo 22 de juny de 1790 escrigué a nostra Academia, desde Madrid, demanant ésser admès en la Secció d'Antiquaria, única en consonancia ab ses aficions. Entrà lo 2 de desembre del meteix any.

Se llegí en l'Academia, lo 23 de desembre de 1795, son discurs d'entrada. En parlà l'acta d'aquella sessió: «Es leído un estudio de D. Anastasio Pinós sobre la situación exacta de los Ilercavones en Cataluña.»

En Milà y Fontanals judicà que era un treball digne d'honorar nostres Memories. Fôu inclòs en lo segon volum.

Presentà, també, una comunicació sobre una interpretació d'una medalla imperial, que, al revers, diu : «*Imperiale Alexander, aug.*»*

En Torres Amat lo cita en lo pròlech de son Diccionari com un de sos col·laboradors.

L'any 1801 estava destinat a Lleyda. Desde allà,

* Equivocadament consta en una acta «*Iipsevole xauderango*».

escrigué una carta a en Joseph Salat, parlant extensament de les seques (o fàbriques de moneda). Diu que quiscun jorn descobreix nous encunyys de diferents èpoques, dels quals n'ha recollits nou o dèu de Lleyda, de diferent figura, grandor, edat y metall. De Vich, varies del temps de Carles V; altre del meteix emperador encunyada a Perpinyà. N'hi ha de Valencia, de la grandaria d'1 pesseta, ab la següent inscripció : «*Carolus Dei gratia Rex Arag. Valentiae, Majoricarum. Ilerda.*» També'n menciona de Barcelona, Balaguer y altres llochs del temps de Carles V.

No creu que a Barcelona s'hagi batut moneda del any 900; però sí a Girona en 934, y a Vich y Barcelona al 966, segons Campillo. En lo nombre dels numismàtics distingits coloca lo doctor Pinós a en Vega y Sentmenat y a un tal Izquierdo.

Després va ésser destinat a Barcelona, a exercir lo càrrech de ministre de Sa Majestat en la Sala del Crim. L'any 1825 entengué en la causa per assassinat dels rectors de Santa Agnès de Malenyas y del vehinat de Montornès, axí com del oficial retirat Pau Bofill, de Barcelona.

Víctima d'una peritonitis, morí lo 25 de janer de 1830, als sexanta set anys. Era viduu de na Bonaventura de Cerveró. Se féu sepultar a Sant Jaume, ab acompanyament del cadàver fins al convent de Jesús de pares Franciscans, hont foren servades ses mortals despulles.

Arxiu parroquial de Sant Jaume. — Altres indrets d'estudi. — Cartes a en Salat.

Escut, es aquarterat:

1.ª y 4.ª — Pinós : En camp d'or, tres pinyes de sinopla.

2.ª y 3.ª — Sureda : En camp d'or, un *surer*.

Fra Pere Melcior de Rocabruna y de Taverner, benedictí claustral, abat de Besalú (23 de janer de 1793).

Nasqué a Barcelona lo 30 de janer de 1763, en lo Palau Rocabruna, en la Riera de Sant Joan. Batejat lo dia següent a Sant Pere de les Puelles.

Fóu fill de Carles de Rocabruna y de Pons y d'Ignasia de Taverner y de Còdols. L'apadrinà lo fra Père Vilanova de framenors.

Entrà en nostra Academia lo 23 de janer de 1793.

Lo pare Rocabrúna, al entrar en l'Academia, era tresorer del Monestir de Ripoll, essent abat son germà Isidor. Passà després a ésser abat de Serrateix, y, finalment, de Besalú.

A 20 d'abril de 1796 fra Pere Melcior llegí un treball en que s'indaga quines fóren les ciències y arts qui primer refluïren a Catalunya. Creu que'ls rhodis, qui aportaren a nostres platges dos mil anys abans de Jesucrist sigueren los primers qui ensenyaren als naturals l'art de treballar sobre lli y sobre cànem, axí com fabricar cistelles de vímet y los primitius forns de pa. Los fenicis, presum, tingueren part en nostra ilustració y en lo desenrotllament de les transaccions comercials que los aborígens, a sa manera, ja practicaven.

Per lo mes de maig de 1817 llegí un interessant treball en que fa relació dels castells que tingué Catalunya abans la vinguda dels romans.

Pel novembre de 1819 presentà un extens estudi sobre la conquesta de la plaça de Roses.

Morí, essent abat de Besalú, l'any 1835, als setanta dos anys.

Arxiu parroquial de Sant Pere. — Notes de l'Academia. — Joseph Montsalvatge, *Notes històriques*.

Son escut familiar era aquarterat:

1.ª — Rocabrúna : En camp d'or, una montanya de rocam fosquívol, carregada de una *R* y una *B* d'argent y dalt de tot una creu envoltada de roja color.

2.ª — Taverner : Partit en dues cartcles : De roja color, una cabria d'or, acompanyada d'una flor de llirs, també d'or. En camp d'argent, un *vern*, ab tres pins.

3.ª — Pons : En camp d'or, un pont de tres arcades, pintat de color bruna.

4.ª — Còdol : En camp de roja color, cinch còdols o codines d'or.

Mossèn Benet Maria de Magarola y de Castellví, director interi i secretari (10 d'abril de 1793).

Nasqué a Barcelona lo 13 de març de 1768. Era únich fill de Joan Miquel de Magarola y de Clariana y de Rosa de Castellví y de Pontarró.

Estudià en lo col·legi del senyor Bisbe. Fôu home eminent en virtut y en lletres. Explicà Filosofia a Cervera, prenent possessió de la càtedra l'any 1788. Era tomista incondicional.

Entre sos treballs, escrits per l'Academia, destaca un estudi sobre la brillant esplendor de la cort de nostres comtes.

Morí en sa casa, anomenada Castells, a Canovelles, pel agost de 1828, als sexanta anys.

Notícies del doctor Alòs. — Arxiu de l'Academia.

(Seguirà.)

JOSEPH RAFAEL CARRERAS

INVENTARIS

Crech interessantíssima la publicació dels Inventaris dels Girgós, de Dòna Estephania de Carroç de Mur y d'Arborea y de dòna Joana de Navel, existents en lo Arxiu del Hospital de la Santa Creu.

Espurgats de repeticions inútils per al nostre objecte, ells ens parlen de joyes, indumentaria, mobles, atuhells, medicines, llibres, armes, devocions, belles arts, supersticions... Són moments fragmentats de vida ciutadana de llurs temps respectius, o sia del segle XIV y començaments del XVI, fent viure de bell nou aquelles vides, donant-nos l'ambient de l'època llur.

Axí mateix esdevenen dèus de lèxich catalanesch, bona part del qual devèm reincorporar al lèxich contemporani per a substituir paraules forasteres y inadecuades y, al ensemps, evitar que la agocerada fantasia dels qui ignoren la valor espiritual d'un vernacle, se'n inventin.

I

Inventari fet l'any 1389, dels bens del ciutadà barceloní mossen Pere Girgós, qui, segons un Padró de Fogatges, tenia son alberch en lo carrer del Regomir.

— Una correga entigua ab parxa de seda vert ab fill dor al mig, plotonada ab rodandins ab iiij. esmalts al mig.